

Digitaliserte dødsmeldinger skal gi bedre informasjonsflyt

■ FHI.NO | TOM SUNDAR | DAG-HELGE RØNNEVIK • *Utpostens redaksjon*

Dagens informasjonsflyt om dødsfall er i stor grad papirbasert og arbeidskrevende. Nå lanserer Folkehelseinstituttet et nytt prosjekt, eDÅR, som skal effektivisere og kvalitetssikre informasjonsflyten.

– Digitalisering av informasjonsflyten etter dødsfall vil gi en mer fullstendig og raske registrering av dødsfall, bedre oppdatering av Folkeregisteret og forhåpentligvis økt kvalitet på Dødsårsaksregisteret, sier overlege Christian Lycke Ellingsen i Folkehelseinstituttets avdeling for helseregisterforskning og utvikling. Han har en sentral rolle i arbeidet med å utvikle det elektroniske meldingssystemet for innrapportering til Dødsårsaksregisteret (eDÅR).

Folkehelseinstituttet får 15 millioner kroner over tre år via Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) – og skal stille med samme beløp selv – for å utvikle det nye systemet. Instansene som vil høste gevinstene av eDÅR er blant andre domstolene, kirkegårdsmyndighetene, legene, NAV, politiet, Skatteetaten (Folkeregisteret) og Dødsårsaksregisteret.

Papirløsning begrenser mulighetene

Dødsårsaksregisteret ble overført fra Statistisk sentralbyrå til Folkehelseinstituttet i 2014. Da fikk man et nytt datasystem for å håndtere opplysninger i registeret, men det er ennå ikke gjort noe med meldingsgangen inn til registeret.

– Meldingsflyten er fortsatt helt papirbasert, med post og skanning, og med alle muligheter for forsinkelse, feilsending og feilskrivning. Etter at registeret ble modernisert, kan vi nå starte arbeidet med å modernisere også den eksterne meldingsflyten, sier Christian Lycke Ellingsen.

Han understreker at elektronisk registrering av dødsfall og innmelding av dødsfall og dødsårsaker er en forutsetning for raskt

å få oppdatert Folkeregisteret og Dødsårsaksregisteret (DÅR): – Dagens papirbaserte innmelding legger begrensninger på hvor raskt og godt data kan oppdateres i registrene. Den planlagte løsningen vil gi et mer oppdatert og dagsaktuelt dødsårsaksregister som kan brukes i løpende helseovervåking og beredskap. Den vil også sikre kvaliteten på data i registeret.

Gode grunner til å digitalisere

Regjeringens digitaliseringsrundskriv understreker at alle offentlige skjemaer og meldinger med et volum på mer enn 3000 i året i utgangspunktet skal være elektroniske (1). I Norge er det rundt 40 000 dødsfall årlig, men det er også andre gode grunner til å digitalisere dette meldingssystemet.

– Det tar ofte flere uker fra en person dør til Folkeregisteret er oppdatert, og det kan ha betydning for etater som bruker Folkeregisteret. Døde personer kan dessuten bli innkalt til operasjon eller få utbetalt pensjon. Det kan også komme belastende brev til pårørende, sier Lycke Ellingsen.

Han forteller at det årlig forsvinner flere hundre dødsmeldinger på veien fra tingrett eller lensmann til Dødsårsaksregisteret, som ikke er så komplett som ønskelig. Det tar også for lang tid fra en person dør til dødsfallet er ferdig kodet i Dødsårsaksregisteret. Dette betyr at registeret ikke er egnet for helseovervåking, for eksempel under en pandemi, påpeker han.

I dag er lensmannen og tingretten de sentrale informasjonsformidlere i arbeidet med dødsmeldinger. Meldinger fra den enkelte lege blir sendt til lensmann og tingrett og registrert der. Tingretten setter i gang arveoppgjør og sender sivile opplysninger videre til andre etater som Folkeregisteret og Skatteetaten. Den medisinske meldingen går til kommunelegen for kvalitetssikring og derfra videre til FHI/Dødsårsaksregisteret.

– Mange kommuneleger nedlegger mye arbeid i kontroll og tilbakemelding til de

utstedende legene. Men vi ser også at rundt én prosent av dødsmeldingene forsvinner i meldingsgangen mellom tingrett, kommunelege og Dødsårsaksregisteret – dette til tross for purring og etterlysning. Ettersom meldingssystemet ikke fungerer optimalt, må vi tenke nytt, sier Lycke Ellingsen.

Konsekvenser for legene

En direkte meldingsgang, slik eDÅR legger opp til, vil gjøre dekningsgraden mer komplett fordi meldinger ikke lenger kan forsvinne i forbindelse med alle manuelle prosesser under innsendingen. Når den utstedende legen er identifisert med HPR-nummer vil det være enklere for FHI å sende forespørsler direkte til legen det gjelder. Lycke Ellingsen ønsker å få plass et system som er så smart at en del av kvalitetskontrollene kan gjøres mens legen fyller ut dødsmeldingen, slik at legen får tilbakemelding der og da – og kan rette opp åpenbare feil og mangler. I så fall kan kommunelegens oppgaver med kontroll av alle dødsmeldinger falle bort.

– Noen kommuneleger bruker gjennomgangen av dødsmeldingene som et nyttig, men dog usystematisk verktøy for epidemiologisk overvåking. Dersom kommunelegens oppgaver med kvalitetskontroll faller bort, men mange likevel fremmer et ønske om denne typen oversikt over helsestanden i kommunen, må vi se på alternative måter å formidle slik informasjon på, sier Lycke Ellingsen.

Arbeidet med eDÅR involverer ulike interessenter, herunder Legeforeningen. Prosjektet har intervjuet leger i ulike funksjoner og etablert et fagråd for Dødsårsaksregisteret som skal kunne gi innspill om veivalgene. Noen av forslagene vil kreve endringer i lov og forskrift for å kunne gjennomføres.

REFERANSE

1. www.regjeringen.no/no/dokumenter/digitaliseringsrundskrivet/id2462793/ (5.5.2016)

MÅL FOR DIGITALISERINGSPROSJEKTET

Det nye meldingssystemet skal etter planen være klart innen 2019. Målene for arbeidet i det tverretatlige prosjektet er:

- å utvikle løsning for elektronisk registrering og melding av dødsfall, både via internett og elektronisk pasientjournal
- å endre praksis fra papirskjema til elektronisk melding og øke andelen elektronisk innmeldte dødsfall fra alle instanser
- å sikre at berørte virksomheter forstår og gjør endringer i sine prosesser for å sikre at elektronisk innmelding av død lykkes
- å integrere meldingssystemet med Folkeregisteret og utvikle en løsning for hvordan dødsmeldingene blir registrert i Folkeregisteret gjennom et tett samarbeid med Norsk helsenett.

Dagens meldingsflyt etter dødsfall

Slik foregår dagens meldingsflyt (SE FLYTSKJEMA NEDERST PÅ SIDEN) etter et dødsfall:

- Legen skriver en erklæring om dødsfall (dødsmelding/«dødsattest») som sendes til tingretten eller lensmannen.
- Ved unaturlig dødsfall eller ønske om kremasjon sendes dødsmeldingen også til politiet.
- Tingretten sender melding til Skatteetaten, NAV, kirkegårdsmyndighetene og kommunelegen.
- Kommunelegen sender meldingen til Dødsårsaksregisteret.
- Dødsårsaksregisteret kan be henholdsvis kommunelege/lege, Krefregisteret og Medisinsk fødselsregister om ytterligere informasjonen.

Dødsårsaksregisteret skanner, registrerer, kvalitetssikrer, innhenter tilleggsopplysninger og koder dødsmeldingene. Anonymiserte data kan utleveres til statistikkarbeid og forskning, blant annet til produksjon av statistiske rapporter, statistikkbanker, forskning, norske myndigheter og institusjoner og internasjonale organisasjoner, slik som Verdens helseorganisasjon (WHO).

FLYTSKJEMA

